

5. JUN 1926

LORANT

CIMBORA

ROMÁNIA ÉS AZ UTÓDÁLLA-
MOK EGYETLEN MAGYARNYELVŰ
KÉPES HETI GYERMEKLAPJA

FŐSZERKESZTŐ:

Benedek Elek

KÖNIGSGRAYER ÖMÉR

5. évf.
5. sz. 1926.
I. 31

Anyámnak.

MATILDA CUGLER-PONI költeménye. — Magyarba átültette dr. SZEREMCEY ÁKOS.

*Kék szempár, szelíd csillagzat,
Mely élfemre fényt vetett,
És utamra rámutatva
Sok gonosztól véde meg!*

*Égre néz fel, csillagszemre,
Tengereken aki jár,
És bizony vezérli célhoz
A távol rezgő sugár.*

*Ugy nézek fel én is rátok
És amig ott mosolyt látok,
— Bár egemet köd lepi —
Nem kell engem félteni.*

(Fogaras.)

Prepa- emlékek.

— Irla: KIRJÁKNÉ KOVÁCS EMMA. —

Valamikor réges-régen, amikor még a gondok sűrű rajjal nem dongtak fölöttem; amikor ritkán sirtam, sokat nevettem, amikor a könny, mint nyári permeteg, úgy furdette meg lelkemet nyári sugárzó fehérre és az örömtök tündöklő napja ott ragyogott még akkor is, ha egy-egy pillanatra el is takarták apró, tűnő nyári fellegek — igen, akkor, réges-régen... Olyan régnak tűnik, amikor még kislány voltam, tömött hajkoszoru koronázta a gyermekleány fejét. Amikor a palotám négy fehérre meszelt intézeti fal között volt. Ha úgy vasárnap délután besütött az enyhe szeptemberi nap, a fehér falak úgy ragyogtak, mint egy tündér palota. Táncot lejtettek a napsugarak. Fénytócsák remegtek a padlón és átsuhantak az asztalok fölött, végigcirógatták az arcomat, átmelengették a kedvemet és belekacagtak a szívembe.

Az volt az élet! A zajtalanul kihuzott fiókok mélyén nagyszerű regények pihentek. Lopva olvasgattuk a merész, forradalmas irodalmat és nekihevíltünk és buzdultunk s amig szívünk, agyunk izzadt a lelkesedés tüzetől, lángbaborult arcunkat némán rejtettük remegő kezünkbe, ha megjelent a felvigyázó kisasszony s oly ájtatos képpel szinleltük az algebra fölötti töprengést, hogy a »frájlajn« kutató, szigorú tekintete barátságosra enyhült.

Be jól esik visszaidézni az elmúlt drága napokat és a kis társakat. Margitot a kis hűséggest, aki velem érzett jóban, rosszban, Esztikét,

a kis erénycsösz, Ancsuriát, a léhát, Irént, a magoló gépet, aki talán még álmában is lekéjét mormogta és a szőkefejű kis Dulit ragyogó eszével, aranyos szívével, aki egyformán kedvence volt a legpajkosabb tanuló társnak s a legszigorubb tanárnak. Kicsi Duli, Te kedves, tisztalelkű gyermek, a Te mosolyodat nem törülhette le az élet könnye, gyásza, Te örök boldogan tekintesz le ránk gyermekkedélyed makulátlan fehérségével onnan felülről, ahol nincs keserűség, nincs fogyatkozás, nincs háborúság, csak fenséges isteni nyugalom és béke. A Te emlékednek szentelem ezt az írást, amely ha nem is lesz művészi, de áthatja a visszaemlékezés szeretete és meghatottsága. Azoknak a kedves ifjúkori bohóságoknak emléke enyhe derűt hint még a jelen sivár, vigasztalan napjaira is. Jól esik átmelengetni kedélyemet a mult ragyogó napjai és napfényes percei mellett. És jól esik megtelni szívemnek a régi hit, a rajongás, az áhítatos szeretet melegének bárha csak emlékével is.

Jöjjetek kicsiny színpadom mosolygó képei! Mondjátok el, hogy milyen volt egy intézeti est, egy intézeti reggel. Nem kecsegtetem olvasóimat valami tarka, színes képekkel, de valamikor igazak voltak és beragyogták az egész fiatalágomat a boldogság derűjével.

Az intézeti esték voltak a legkedélyesebbek. A tanulószoba gázfénnyel volt megvilágítva... A sarokban, a nagy kályha mellett,

keskeny, vörös-bársony-lóca állást, szerényen meghuzódva kopottsága teljes tudatában. Oda surrantunk tanulóasztalaink mellől, beleilleszkedett kiki a maga kis «fészkébe». Kézünkben egy komoly tankönyv, szívünkben a szent és nagy elhatározás, hogy most vagy soha... de tanulni fogunk. A távoli lámpák fénye bizalmasan enyhévé tompult, szinte álomba hajló édes hangulatba varázsolt. És ment a tanulás. Már átfutottunk egy-két lapot, most elmondani szaporán egymásnak.

— Te kezd meg, lökött egyet rajtam Margit, kivel együtt tanultam. Sejtettem, hogy ő aligha kezdhetne volna meg, mert egész lénye mindenütt volt, csak éppen a leckénél nem.

— Jó, vállalkoztam és komoly tudatában annak, hogy ezideig a tanulásnak még mindig csak az elhatározási pillanatáig értünk. Ez a nap újabb fájdalmak napja volt, amit nekem még súlyosabbá tett egy tegnap elkönyvelt szekunda. Megköszörülve torkomat, iskolás énekléssel neki eresztettem a történelmi lecke első akkordjait. »Még Mária«... »Még Mária királyné«... »Még Mária királyné idejében«... »Még Mária királyné idejében történt, hogy«... De már tovább nem bírhatta ki kacagás nélkül Margit s a közben odagyült leánysereg. Vicogás, kacagás kísérte a leckefelmondás jelene tének kómikusságait és elhatározásunkat, hogy mi a megtérés ösvényeire léptünk. Még a kis Duli is rámnézett bizalmatlan kíváncsisággal és megreszkírozott egy bátorító helyeslést.

Az általános heccelődést kikértük magunknak és kijelentettük, hogy igenis tanulni fogunk s majd az évvégén az össze pályadíjak, babérkoszoru a mi sokat pirongatott buksinkat fogja ékesíteni. Sőt már látjuk a távol ködében, hogy glóriás kitünőségeinket külön emlékkönyvben is meg fogják örökíteni.

— De... lépett föl erélyesen Margit — mivel az agy reggel fogékonyabb, s mivel a tanár ur azzal vigasztalt, hogy a mi agyunkban óriási területek pihennek parlagon, miért telepítsünk be mi most parányi kis hézagokat. amikor jönni fog a jótékony reggel, amely talán egyszer mindenkorra tudóssá tesz bennünket? Azzal becsaptuk könyveinket, hancuroztunk, vagy elővettük Adyt és ős páthosszal szavaltuk: »Ez itt pedig magam vagyok Régi tűzek fekete üszke, Köröttünk Végzet szél füttyül« és a végzet legtöbbször meg is jelent a

»libesz frájlájn« hön óhajtott személyében, aki könnyed, ruganyos léptekkel, de bennünket le-sujtó és szétrebbentő tekintettel libgett végig a termen, ismételve mindig ugyanazt a jeligét: »Csak tanuljanak, édeseim, csak tanuljanak!« Ilyenkor görcsösen szorongattuk Ady Endre költeményeit, hogy a »Libesz« észre ne vegye. De ha olykor-olykor felfedező körútján rajta is kapott valami kis csinyen, nem estünk kétségbe: tudtuk, hogy a büntetés az, hogy holnap ebéd alatt a macskaasztalnak leszünk vendégei. Ez az asztal pedig a gyakori viszontlátás következtében annyira a szívünkhöz forr, hogy vig kedvvel tekintettünk a másnapi ebédkülönítmény változatosságai elé.

Az esték legkellemesebb programja mégis a hálósobában játszódott le. Szín: a hálósoba melletti mosdószoba. Idő: esti lefekvés után fél 10 óra. A hálótermekben néma csend, az ágyak üresen szomorkodnának, ha beledugott ruhadarabok nem utánoznák a homályban az eltávozott alakokat, oly művészi tökéletességgel, hogy a be-bekukkanó »frájlájn« jóleső önbizalommal nyugtázta el, hogy a hálósobában ezuttal példás rend és csend uralkodik. Nagy meglepéssel gratulált önmagának kitünő pedagógiai eljárásaihoz. Nehány bent maradt könyvmoly dohogott paplanja alól, hogy, ime, az ilyen ifjuság döntötte romba annakidején Rómát és a többi dicső birodalmakat.

De mi ott künn nem éreztük bänéink súlyát és könnyü szívvel kuporogtunk a kályha melengető közelében s hamvadó tüzet egy-egy lopott fatuskóval bátorítva. A tűz jókedvvel fogadott bennünket, vidáman pattogva öltögette lángnyelvót, vörös két szeme jóakarattal pislogott ránk s egy elrejtett gyertya világításával párosulva miszikus fénybe burkolta a pokrócokon guggoló kompániát. Jótékonycélú kabarékat rendeztünk. Jótékony volt, mert jól mulattunk s az összegyűjtött fillérekből vett krumpli cukorból és fogmosó csuprokban felszervírozott füstös teából kedvünkre lakmározhattunk. Kabaré volt, mert kiki képességeihez mérten mulattatta önmagát és társait, groteszk tánclejtésekkel, utánozó mimikákkal, paródiákkal és mindenféle fületlen-farkatlan csacsiságokkal. De a lelki készség meg volt arra, hogy jól érezzük magunkat és átélveztük gyermekes, könnyü szívvel minden pillanat örömet. Örültünk a szabadságnak, aminek in-

gerét fokozta a tilalom, s jól esett, ha pihenni tértünk, álomtalan mély álmra hajtva le fejünket.

A reggel minden érdekessége abban tornyosult, amikor a harmadik csengetésre, kiugorva az ágyból, örült hajszával végeztük el egy pillanat alatt cipőhuzás, mosdás, fésülködés művészetét. A cipőhuzás és fűzés eredetiségét, sajnos, már megénekelte Karinthy: hogyan lehet 10 centiméteres fűzővel cipőket befűzni s a kipuccolás műveletére iskolás növendékek már rég szabadalmat kértek, amennyiben minden prepa időtlen idők óta a harisnya szárát használta keféül amikor a cipő és harisnya már lábán van. A fésülködés eredetisége egy kontyba csucsosodott, amit egyetlen hajtű tartott, az áldott emlékü ámpir kötény pedig »ápoló és eltakaró« minden öltözködési fogyatékoságot. A szemünkben még ott szunnyadt a gondtalan mély álom nyoma, arcunkon még ott égett a pihenés mámorja, amikor 3–4 lépcsőfokot átlengve repültünk le a lépcsőkön, mert az a végzetes harmadik csengetés már a reggelihez szólott. Volt gondunk rá, persze, a reggelinél minél távolabbi zugába kerülni az asztalnak, hogy a frájlájn vizslapillantásaitól megkíméljük magunkat.

Nos, tovább nem érdekes. Jöttek a tanórák. Zajosan, vagy befagyott tudományunk megdöbbsent némaságával. És így pergett le egyik nap a másik után. Tanultunk olykor és tanultunk, amikor nem is sejtettük. Drukkoltunk és törtük a fejünket mégis a csinyeken. De azért lelkünket a legparányibb romlottság sem szennyezte, szerettük és tiszteltük tanárainkat, ők is becsültek s elnézték apró pajkosságainkat. Lelkünkben lobogott a fiatalság szüztiszta rajongásának a tüze minden szépért, jóért, szívünkben kacagott a gondtalan élet derűje, kezünkben tartottuk egy álmodott jövő és a beteljesülés reménységének aranyos gyep-lőjét. Vártunk és hittünk.

Istenem, be szép volt! Be jól esik még most is a távol mult ködén át, visszakukucs-kálni az intézeti fehér falak közé. Be jól esik egy pillanatra megállni ott az ígéretek földjén, amikor az élet még csak rózsás ködön integetett felénk. De jól esnék elámitani magamat, bogy most is ott vagyok, »ott túl a rácson«, a kerítés tiltó falai mögött és a falak

oltalmazó árnyékában, tanárim, kis társaim kényeztető szeretetében. Ide képzelem őket, Margitot, a hűségest, Ancsuriát, Könyvmoly Iréneket, Erénycsösz Erzsikét és a kicsi Dulit. Én kis társam, Te, ki nem jöttél el velünk az élet, a szenvedések rögs útjain, vajjon kinek a sorsa érdemel több könnyet: a Tied, akit annyiszor és annyira megsirattunk ott, a békesség hónapban, vagy a mienk, akiket senki sem könnyezett meg? Sorsunk fölött talán már magunk sem birunk könnyezni, mert megdermedt a szívünk.

(Kendilóna.)

Segítség!

Gergenyi Ferenc (Kolozsvár) pályaműve a Cimbora múlt évi pályázatán.

Uton.

Irtá: DSIDA JENŐ.

**Rálépünk a göröngyre,
azután hátra se nézünk,
csak lörfelünk előre.**

**Mi csak tornyokat látunk
és nem látjuk, hogy a göröngy
nevel, vagy sir utánunk...**

(Szatmár.)

Kályha mellett.

Irta: Várady Szidónia.

Pattog a tűz, piros lángja
lidérc táncát járja;
ide-oda hajlik, miként
ingó nád bugája.
Elröpül, majd újra táncol
a paráznak tetején,
lángol, beszél, pörlekedik,
mint valami élő lény.
Fehér csipkés nyelve olyan,
mint az akanthus-levél,
duruzsoló kedves hangon
régmult időkről mesél.

Régesrégen, mikor még az
otthoni tűz lobogott
s búvkörében mindenkinek
fény és boldogság jutott;
mikor künn a szélvész tombolt
s nagy pelyhekben hullt a hó:
kályha köré telepedtünk
s folyt a játék, meseszó.
Mesélt anyám: minden lángban
lakik egy-egy kis kobold,
kinek kékes — kinek sárgás
sistergő sisakja volt.

E koboldok kelnek harcra
az erdőnek fájával,
végig futva a hasábon
csókolják lángsugárral.
El-eltűnnek, visszaszálnak,
Parázsszemmel pislognak
s gyönyörködve a fa kinján
hahotázva kacagnak.
Sárkánytaréjos kis ördög
a bükkfából nagyot lő;
szikra szállong a kürtöbe,
a lángtenger egyre nő.

Mind vigabban, szilajabban
kering a láng szertesztét
s halkán lassan hangzik hozzá,
muzsikaszó, ó de szép!
Végre, mint a síró gyermek,
a tüzláng is elfárad.
Egy lobbanás — egy csattanás
és utána csönd támad.
Összeomlik, meghal a láng,
szürke hamu befedi,
bükkfát, sisakot, koboldot
maga alá temeti.

Hallgatom a tűz beszédét
egyre kérdi: „Tudod még?”
s felujul a gyermekkorból
lelkemben a sok emlék.
Folyik az idő hulláma
mulandóság vizébe,
gyorsan, mint a darumadár,
ki száll, messze vidékre.
Elvitt sokat. Ifjuságom,
álmaimnak reményét . . .
Csak egyet nem! Most is érzem
Otthoni tűz melegét!

Jön a török!

Az alvó utasokat az utról hangzó kocsi-zörgés és láрма ébresztette föl. Filó uram egykettőre kidörzsölte szeméből az álmot és lent volt a szekérről. Kifutott az utra, hogy megnézze, kik haladnak arra?

Négy parasztszékér közeledett a tanya felé. Sovány lovak huzták a szekereket, amelyek mindenféle lim-lommal voltak megrakva. Butor, ágynemű egymásra dobálva, ketrecek csipogó baromfiakkal, némelyik szekéren disznó, kecske hevert megkötve. Az első szekéren fehér bajuszos paraszt ült. Mellette öreg asszony szorongott. Hátral a saroglyában fiatal menyecske gubbasztott három gyerekkel.

— Hé! Álljon meg, gazduram, egy szóra!

Az öreg magyar fölriadt. Ijedt képpel, reszkető hangon mondá: — Dehogyan is állok én meg, jó uram! Hiszen nyakamon a török!

— Már pedig egyenesen a török felé hajtat kegyelmed, ha azon az uton megyen tovább! Arra dél felé, ahonnan mi jövünk, annyi a török, mint réten a fűszál!

Erre már megállott a szekér. A többi is utána, mind a három.

— Elöl víz, hátul tűz! Merre forduljak hát, ha ki akarom kerülni a veszedelmet?!

Most már Süket uram és Bálint is ott állottak az ut mellett és hallgatták a beszédet. Péter a szekéren maradt Lacikával.

— Már pedig igazat mondok, — szöjt Filó ur. A mi nyomunkban jár a török és Losoncra futunk előre.

— Az én falum a losonci uton van. Nézzen arra, ahonnan az a kis füstoszlop száll az ég felé. Az a füst az én falucskám füstje. Ott jár a török. Még jó szerencse, hogy Péterfán járt először. Mert amikor azt fölgyújtotta, az este mi észbe kaptunk és éjszaka szekerekre rakodtunk és mentjük legalább a pusztá életünket. Utánunk még jön vagy tíz szekér. Jönnek gyalogosan is. Ki, hogyan tud, úgy próbál boldogulni. Menekül az egész falu.

— Az a török csapat csak elkóborolt valahogy a főseregtől és a saját kezére dolgozik.

— No már akárki kezére dolgozik, kutyául végzi a munkáját! Egy péterfai égett ember mondta, hogy a falujában kő-kövön nem maradt és nem kegyelmeztek még a csecsszopógyereknek sem.

Filó uram maga is zavarban volt. Hisz ilyen módon az ő utjuk is bizonytalan. Csak nem mehetnek egyenest a török felé! Gondolt valamit és megszólalt.

— Hallják-e, jó emberek! Még egyszer megerősítem azt, hogy nem jó irányba haladnak. Próbálkozzanak nyugat felé! Haladjanak arra jó darabig, azután forduljanak északra. Talán mi is úgy teszünk. Kerülővel talán eljutunk a Felvidékre, valamelyik végvár oltalma alá!

— Az Isten áldja meg jó uram! Ugy teszünk!

Az öreg paraszt leszállott a szekérről, kantárszáron fogta a lovát és az országotról mezei utra vezette le. A többi három szekér utána vágott. Alig haladtak száz öltre, az országotról zsigongás hallatszott. A menekülők szekerei jöttek és követték az öreg magyar kocsijának a nyomát.

Bálint elszorult szívvél nézte azt a nyomoruságos képet, amely eléje tárult. A szekereken asszonyok, gyerekek, öreg és fiatal férfiak ültek összezsúfolva. Kiabálás, keserves sirás hangja vegyült össze a házi állatok böge-sével, nyerítésével, ugatásával, bégetésével. A kocsik mellett gyalogosan is futottak emberek. Mindegyik cipelt, hurcolt valamit, ami az ő számára a legértékesebb, vagy legkedvesebb volt. Egy erőteljes, csinos asszony ruhaneművel telt batyut vitt a fején. A másik konyhadényeket cipelt. Látott egy idősebb paraszt-asszonyt, aki a hátán batyuban két egyforma fiugyereket vitt. Bizonyosan ikreket, akik jól érezték magukat a különös helyzetben. Legfurcsább alak egy erős, tagbaszakadt férfi volt, akinek fegyver mellett volna legjobban a kezébe és ez kalitkát vitt, amelyikben egy szajkó rikoltzott. Bálint megfigyelte, hogy a legtöbb menekülő tulajdonképpen huszontalan holmit hurcolt magával, amelynek igazán semmi hasznát nem fogja venni.

Amikor a legutolsó szekér is elhaladt, megszólalt Filó uram:

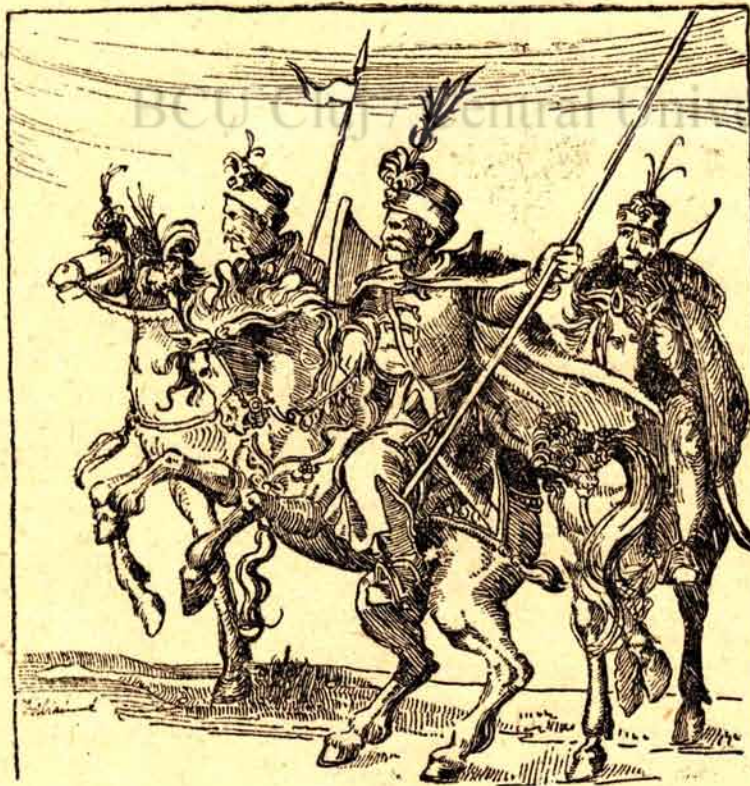
— Talán mi is indulhatnánk!

— Jól van, készüljünk föl, — vélekedett az öreg diák.

Megetették, megittatták a lovakat. Már fogni akartak, amikor a mezei utról, amerre a menekülők távoztak, dobogás és vig énekszó hallatszott. Mindnyájan fölfigyeltek. Most már az éneket tisztán énekeltek. Vig katonának volt.

*Szép a juhász, ha fölül a szamárra,
Bunkósbót a kezébe,
Ugy megyen a mezőre!
Mezőre, mezőre, mezőre!*

*Szép a huszár, ha fölül a lovára,
Kardot köt oldalára,
Ugy megyen a csatára!
Csatára, csatára, csatára!*

Mindnyájan kiszaladtak az érkező lovak elébe. Huszárok voltak. Könnyű lovas katonák. Fényes, hosszú lándzsa volt a csizmájukba szurva, az oldalukon kard. Némelyik vállán kézi íj volt és nyilvesszőkkel teli puzdra. Tíz

katona puskát is cipelt. Még akkor ritka fegyver volt az! Különös, nehezen kezelhető gépezet, amellyel sok kárt lehetett tenni az ellen-ségben. A kézi íj jobban szerették. Azzal a huszár lóhátról is tudott löni, ha jól betanított lova volt, amelyik a térdszorításra megállott egy pillanatra, míg a katona elpendítette az íj hurját.

Százötven főből állott a csapat. Az élén derék, negyvenéves tiszt lovagolt. Délceg férfi volt. A szájától éktelen sebforradás húzódott föl a jobb füléig. Ettől olyan volt az ábrázata, mintha mindig nevetett volna, pedig Bálint jól látta a haragos kemény ráncokat a homlokán és az összehúzott szemöldök is azt mutatta, hogy a lovnak bizony nincs valami jó kedve. Az oldalán hosszunyelű fokos lógott. Nem volt más fegyvere,

A lovak megállott. Ránézett Bálintra. Rögtön kinézte az urat belőle.

— Kik vagytok?

— Nemes Szilasy Bálint, meg Fekete Péter tanuló-társam.

A lovak homlokáról eltűntek a ráncok.

— József ur fia?

— Az!

— Akkor, öcsém, engedd meg, hogy megöleljelek. — Leszállott a lováról, megölelte. — Igen, örülök öcsém, hogy láthatlak. Az én nevem: Fűrge Gergely. Az édes apád mellett voltam Mohácsnál! Nem beszélt erről soha édes apád?

— Mohácsról... — soha! Kegyelmed nevét azonban jól ismerem. Sokat emlegette édes apám. Nem hittem volna, hogy itt találkozunk.

— Fűrge Gergellyel pedig csak ilyen helyen lehet találkozni. Ott, ahol magyar faluk füstölögnek. Ahol a török jár. Látom, arra felé is füst száll az égre, arra tartok én is. Beszéljete, mit tudtok arról a török csapatról?

— Nem sokat, — szólalt meg Filó uram és részletesen elmondotta az ő hiteit a török seregről.

— Ugy?! A beszédből, meg a cirkumstánciákból azt látom, hogy nem nagy török

csapatról van szó. Háromszáz, négyszáz spahiból állhat a rablóbanda. Csak várjatok pár órát, akkor majd tiszta lesz az ut előttetek. Mehetek egyenes irányba tovább.

Fürge Gergely lóra pattant.

— Most azután csend legyen. Kopját, kardot készen tartani. Az íjjakat bekapcsolni. A nyilvesszőket szalonna bőrrel megdörzsölni. Tiz legény előre!

A tiz huszár Ketesd felé nyargalt. Amikor eltakarta őket egy domb, a kis csapat is megindult.

— Isten áldjon, Bálint! Azt gondolom, hogy két-három esztendő múlva újra taiálkozunk a török előtt. De kard legyen akkor a markóiban öcsém, nem biblia!

Bálintnak megdobbant a szive, fölragyogott a szeme. Határozott, erős hangon válaszolt.

— Ugy lesz, ha Isten élte. Szerencsével járjon!

A huszárok eltűntek a nagy porfelhő mögött, amit a vágató lovak veriek föl.

— Most mit csináljunk?

— Én bizony azt mondom, várjunk pár órácskát, — szólalt meg Filó uram. Ha Fürge Gergely a törökre indul, akkor tudja is, mit csinál. Olyan, mint a menykő. Csattog és üt. És ahová leüt a csákánya, ott romlik a koponya, törik a páncél. Ezt a huszár dandárt a rozsnyói püspök állította ki. Mohácsnál is ott volt ezek közül az emberek közül a java Fürge Gergellyel. Most úgy látszik, hogy a dandár a török főszereg mozgását figyeli és közbe a martalóc csapatokat veri szét, ahol teheti. Ahol nem tud ártani a töröknek, onnan — köd előtttem, köd mögöttem, — elűnik és a másik határban veri a tar koponyákat.

Filó uram le is ült a szekér árnyékába, az ülésbe vette a kis Lackót és mesélni kezdett Jánosikról, a nagy zsványról, aki valami herceg volt, mielőtt rossz életre adta magát. Bálint nyugtalan volt. Péterrel megindult Ketesd felé. Jó darabon mehettek, amikor egy dombról meglátták az égő falut. Közöttük és a falu közt sebes folyó kanyargott. A falu közelében járt már a tiz előre küldött lovas, utána a löcsapat. Átment a folyó hidján. Egyszer csak megállottak. Az elől járó huszárok közül egy pár megfordult és vágatott visszafelé. Arra a faluból is elővágatott egy török lovas csapat és kergették a huszárokat. Mintha lovas

játék lett volna, úgy mozogtak a falu előtti réten. Kis idő múlva nagy, talán háromszor annyi lovas martalóc rajzott ki a faluból. Erre a huszárok ész nélkül rohantak visszafelé.

Bálintnak összeszorult a szive.

— Jaj! Megfutnak. Elszaladnak.

— Nem csoda, hiszen háromszor annyi török! Fussunk mi is vissza és indítsuk a szekereket nyugatra.

— Várj! Megállottak! Nézd! Átjöttek a folyó hidján és az innenső parton megállottak.

A fiuk tisztán látták, hogy egy csapat huszár a hidra állott, a többi pedig a parton oszlott szét. Most megértették a Fürge Gergely szándékát. A törökök a hidon nem igen juthatnak át. Be kell ereszkedniök a sebes folyóba, s amíg átuszatnak, lenyilazhatják őket, vagy amíg a meredek partról fölkapatnak, százszor ledöfhetik őket a lándzsákkal, összevágják a kardokkal.

Ugy is lett. Mire a török odaért, a huszárok letépték a hid karfáit, abból hamarosan gátat csináltak a hidon keresztül. A törökök nagy hujzással rontottak a hidra. De ott hamar megtorpantak, mert három embernél nem fért el több lovas egymás mellett. Az a pár huszár a torlasz mögül hosszú dárdaival sorba leöklélte őket. Egymásután zuhantak le a hidról lovastól együtt. Messziről lehetett látni, hogyan erőlködnek a törökök kivergődni a partra, s hogy verik vissza a magas partról a könnyen mozgó huszárok.

Egy félóráig sem tartott a dulakodás. Egyszer csak látni lehetett, hogy egy-két lovas vágat vissza Ketesd felé. A futó törökök! Mind több és több török szaladt meg, míg egyszer csak a menekülés általános lett. Bezeg, nem állotta a torlasz útját a buszároknak. Egy-kettőre tiszta lett a hid és átvágatott rajta a huszárság. Zűrzavaros futkosás támadt a folyón túl, amelynek rikoltó sipszó vetett véget. A sipszóra abba maradt a küzdelem és a huszárság újból egy csomóba verődött össze. A maradék török rendetlenül futott délkelet felé. A huszárság lépésben indult ugyanabba az irányba.

A hidon lovaskatoná vágatott Bálinték felé. Tajtékot turt a lova. A katona megállott Bálint előtt.

— Köszönti a hadnagy ur kegyelmedet és arra kéri, hogy hat sebesült katonáját vegye

föl a szekerekre és vigye magával a szécsényi barátokhoz. Kurálják ki őket. A sebesültek a hidon túl, a nagy topolyfa alatt fekszenek. Négy halottunk is van, temessék el őket. Állítsanak keresztet a sírjuk fölé. Írják rá a nevüket is. Szikora József, — Bóna Tamás, — Farkas István és Magos András. Mondjanak el értük egy miatyánkot is. Rászolgáltak. Isten áldja!

A lovas megfordult és úgy elvágatott a csapat után, hogy csak úgy porzott. — Bálint és Péter visszafutottak a szekerekhez.

— Indulhatunk! Tiszta már az út Ketesden át. Nincs már arra eleven török egy se!

Filó uram nem is csodálkozott valami nagyon. Ő már, úgy látszik, hallott Fürge Gergely uramról külön dolgot is. Fölszerszámozták hát a lovakat és utnak eredtek. A hidhoz érve látták, hogy milyen elkeseredett küzdelem folyt itt. A folyó iszapjába verve hevert vagy hatvan török. A hidon keresztbe egy szerezsen katona feküdt holtan.

— Ez is ide jött meghalni! Otthagytá a pálmafákat és fűzfá alatt oszlik föl a teste. Magyar fűzfá alatt! Ugyan, Miso, lökjed le szegényt a folyóba! Nem tehetünk nagyobb jót vele.

A topolyfa alatt megtalálták a hat eleven, meg a négy halott katonát. Feküdtek egymás mellett szépen, türelmösen. Bálint elszörnyedt, amikor a rettenetes sebeket látta. Az egyik katonának a mellén huzódott végig egy iszonyu vágás. A másik katonának a balkarja könyökbe volt levágva. A vágás fölött elköttették a karját, hogy a vérzés elálljon. Így is nagyon sok vért vesztett. Sápadt volt, mint a gyolcs. A többi seb is nagyon súlyos volt.

Krisztinka leugrott a kocsirol, puha tépést csinált, eltömte vele a csapott karu katona sebet és bekötötte. Sikerült megszüntetni a vérzést.

— Hanem kenddel mit csináljak? — kérdezte attól a katonától, akinek a mellén az a nagy vágás volt.

— Van-e selyem fonala, meg tűje? — kérdezte bágyadt hangon a huszár.

— Van.

— Nohát akkor varrja össze a husmat, ha Istent ismer! . . .

Krisztinka tétován nézett maga körül. De Filó uram biztatta, hogy csak fogadjon szót. Tudja a katona, hogy úgy csinálják ezt a tá-

bori borbélyok. Csak varrás előtt tiszta vízzel mossa ki a sebet.

Az asszony megkeményítette a szívet, megtette, amit a katona mondott. Túrta a huszár a fájdalmat egy hang nélkül, mialatt Krisztinka varrta a sebet.

Amíg az asszony a sebesülteket látta el, az ura eltemette a halott katonákat. Még énekelt is a sírjuk fölött, A keresztet is föllállították, ráírták a katonák nevét.

A kocsik lassan megindultak. Bálint gyalogosan haladt és bárhogyan is irtózott a harc-tér borzalmaitól, itt is, ott is megállította egy-egy halott. Mintha valami mondani valójuk lenne egymásnak. De a halottak némák és Bálint sem tudta volna eimondani, amit érzett. Keresztül haladtak Ketesden, meg Péterfán. Mind a két falut teljesen földulta a török. Minden ház porig égett. Halott emberek feküdtek szanaszét az udvarokon, az uton. Még a csecsemőket is legyilkolták.

Péterfán tul tizenkét mérföldre egy teljesen üres faluhoz értek. A lakossága mind elmenekült. Azon tul is zürzavart találtak. Ijedt, rémült emberek állították meg őket, akik nem tudták, hogy fussanak-e, vagy maradjanak? Filó uram megmagyarázta nekik, hogy legjobban tennék, ha az asszonyokat, a gyerekeket a Mátra falvaiba vinnék és az erős férfiak beszegődnének katonának valamelyik végvárba. De nemigen hallgattak rá.

Késő délután előre mutatott Filó uram az ostorával.

— Nézze, urfi, azt a kékszinü hegységet, Az a Mátra. Estére az aljába érünk. Holnap délre meglátjuk a Karancsot, estefelé Szécsénybe érünk. Az már az utolsó stáció Losonc előtt.

Másnapra csakugyan Szécsénybe értek. Ott bekocogtak a barátokhoz és a sebesülteket a klastrom gondjaira bízta.

(Folytatása következik.)

A TEKNŐSBÉKA.

Csuszott, mászott s célt ért. Hisz ez — Igy van írva a mesében — Célhoz ért a teknősbéka Nem is lesz tán mese épen!

RÉVESZ ERNŐ.

Élet a hó alatt.

Irla : MINDENTUDÓ GERGELY.

Hó borít mindent. Sehol egy pillangó, sehol egy hangya, sehol semmi bogár. A fecske, a gólya meleg országba vándorolt, csak a veréb csiripol dideregve a zuzmarás fákon. De hát hol van a sok bogár? Hol van a mezők ürgéje? Hol van a mókus? Hol van a hörcsög, a medve, a hal, a kigyó, a gyík, a béka, meg az a sok mindenféle állat, amit a nyáron láttunk?

A bogarak egy része meghalt. Miliónyi pók, légy pillangó, szunyog halt meg az ősz első fagyos éjszakáján. A legyek közül még szerencsés az, amelyik meg tudott maradni a szoba valamelyik zugában. Ugy tetszik, hogy meghalt, pedig csak halálszerű álomban dermedez. Ez a tavaszi melegben föl fog éledni. Mint a beteg, aki sok szenvedés után először áll lábra, bágyadtan és erőtllenül vánszorog az első órában, de csakhamar erőre kap és újra vidáman zümmögve örül az életnek.

Éppen ilyen álomban vannak a méhek és a hangyák is. Ezek nem fagytak meg. A méhek a kasban szorosán összebujva melegüik egymást. Néha egyik-másik felébred és nagy álmosan odavánszorog a mézzel telt kis viasz-fazekakhoz. Észeget abból, aztán tovább alszik.

Bezzeg a hangyák nem raktak el télre semmit, de azért nem pusztulnak el.

Leássák magukat jó mélyen a földbe és ott megdermedten alusszák át a telet. Éppen így alszik az erdő sok kemény hátú bogara is: a szarvasbogár, az egy-szarvu bogár, a cincér, az aranyos hátú bogár. Mind, mind a földben, vagy a puha moha alatt alusznak és föl sem ébrednek tavaszig.

A mókus is alszik. Már az ősszel talált magának jó kis odut valamelyik fában. Száraz mohából jó meleg ágyat vett bele és bedugta az ajtót is mohával, hogy a szél be ne füttyörésszen. De azért ő nem koplal. Egész nyáron gyűjtötte a mogyorót, makkot, diót és eldugdosta ide-oda a faodukba. Amikor megéhezik, kinyitja az ajtót és hipp, hopp! a hidegben elmegy ebédelni.

Szorgalmas és előrelátó gazda volt a hörcsög is. Egész nyáron gyűjtötte a gabonát, hordta haza a pofazacskójában. Mélyen a föld alatt van a lakása. Apró kamrák mindenfelé s azok mind tele vannak gabonával. A kamrák között van a szoba s abban jó puha fű-ágy. A bejárást ő is betömte mindenféle gazzal, hogy a víz be ne csurogjon. Most aztán odalenn neveti a hideget, mert sem a hó, sem a fagy nem jut el hozzá.

Mélyen a föld alatt szundikál a kigyó, a gyík, a béka és a sok cserebogár. Ha télen ásunk, majdnem minden ásónyomással kiemelünk egy-egy szendergő életet.

Hát a medve mit csinál ilyenkor? Őkigyelme azt gondolja minden nyáron, hogy sohasem lesz többször tél. Bezzeg, amikor az első hó leesett, megfázott az ő mezitelen talpa. Szeretett is volna bocskort huzni, de nem volt pénze, hogy elmenjen a vásárra. Hát bement nagy dörmögve a barlangjába és ott vakaródzott. hogy: „Aujnye, de rossz, hogy hó esett, nem lehet benne meztláb járni. No, de majd elolvad ez mindjárt, — gondolta — akkor aztán újra kimegyek és szedegetem az édes áfonyát.”

Hanem bizony a hó csak nem akart elolvadni, hiába leste a medve. Lefeküdt

hát. Gondolta: aki éhes, álmában eszik. Evett is álmában mindenféle gyümölcsöt, még mézet is, de bizony csak nem lakott jól. Fölébredt. Kidugta az orrát. Künn süvöltött a szél és hordta a havat.

— Brr! de csunya idő, — mondta bosszusan a medve — aludjunk még egyet.

Megint aludt. Napokig, hetekig aludt s végtelen hosszú ebédekről álmodozott.

— No, most már bizonyosan tavasz van — gondolta, amikor felébredt.

A nyiláshoz ballagott. Az egész erdő csupa hó. A fák talpig fehér ruhába öltöztek. Csend van, csak a cinkék szomoru csiripelése hallatszik.

Hej, a medve haragszik. Szeretne ebédelni, de ha nem lehet. Most ott van a barlangban. Hol alszik, hol kinézeget.

Aludjál, mackó, aludjál. Majd eljön a tavasz s akkor jobb napok virradnak reád is.

(Budapest.)

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a Panama-csatornáról.)

Tamás: A multkor elnézegettem a férhépen, hogy milyen keskeny földszoros kötötte össze Észak-Amerikát Dél-Amerikával. Nagyon csodálkozom, hogy az embereknek régebben eszébe nem jutott az a gondolat, hogy a keskeny földszorost át lehetne vágni. Mennyit kerültek a hajók évszázadokon át, míg egyik óceánból átjutottak a másikba!

Apa: Eszébe jutott az nagyon hamar néhány vállalkozó embernek. Nem sokkal Amerika felfedezése után tervek merültek fel a földszoros átvágására. Az ilyesminek azonban rendkívül sok akadálya szokott lenni. A különböző népfajok féltékenyek egymásra, nem az a fontos előttük, hogy a csatorna meglegyen, hanem inkább az, hogy a másinak haszna ne legyen belőle. Ilyenkor anynyira önzetlenek és nemeslelkűek az államférfiak, hogy inkább a saját népük hasznáról is lemondanak: nem a maguk előnyét nézik, hanem a másik kárát. Persze, mindenik szeretné, ha a másik megcsinálná úgy, hogy ő aztán a két végén két váracskát építhetne és szedné a vámot az átkelő hajóktól. Nem is gondolsz rá, hogy vallási akadály is merült fel. Egy szerzetes a fery ellen azt hozta fel, hogy istentelen. Az Isten nem azért választotta el a két óceánt, hogy az emberek egyesítsék. Nagy sulya volt akkor ennek a kijelentésnek. Évtizedekre elnémult még a tervezgetés is. A XVI. és XVII. században nem is volt még olyan nagy szükség az átvágásra. Amerika meglehetősen néptelen volt,

a maihoz képest jelentéktelen volt a forgalom a tengeren. Aztán egy ilyen nagy munkálathoz óriási töke kellett, mely csak később gyümölcsözőt volna. Az államok pénzét elnyelte az örökös háború; békes alkotásokra már nem jutott.

Tamás: Spanyolország mégis megcsinálhatta volna. A spanyolok rengeteg aranyat raboltak Amerikában. Munkásuk is volt bőven. Hozzá még ingyen-munkás, rabszolgákat hoztak Afrikából.

Apa: A rabszolgákból sohasem volt elég. Szükség volt rájuk az ültetvényeken. Ez a csatorna olyan rengeteg embert nyelt volna el, hogy régi időben, kezdefleges gépekkel el sem végezheték volna a munkát. Még látogatóba sem szeretnék elmenni oda.

Tamás: Én azt hiszem, hogy az nagyon szép vidék.

Apa: Csodálatosan termékeny. Forró és nedves. A nedves talajon a ragyogó nap alatt őserdők állottok, át meg átszöve a futó növények száraitól. Kis tavacskák és mocsarak vize csillogott a távolból, a mocsarakat vízi növények borították; csodás virágai messzire tündököltek a víz színén. Valóságos meseország. Erdő, mező, mocsár mindegyikével láthatatlan ellenség millióival. Nem indiánokra gondolok, nem ragadozó állatokra és mérges kígyókra, hanem azokra a parányi elleneségekre, melyek a ragadozó betegségeket okozzák. Ezek az apró teremtmények sokáig jobban védel-

mezték ősi hazájukat, mint a legjobban felfegyverkezett katonaság. Nem lehetett ellenük várat építeni, nem lehetett fegyvereket használni, behatoltak mindenhová és a benyomuló fehérek rövid idő alatt isszonyu szenvedések árán tanulták meg, hogy a természet utját állhassa a legvakmerőbb hódítóknak is. A vidék legborzalmasabb betegsége a sárgaláz.

Tamás: Később mégis hozzákezdtek az építkezéshez. Talán kiszárították a mocsarakat, vagy sikerült megtalálni a sárgaláz orvosságát?

Apa: Ez a vidék ma is éppen olyan egészségtelen és veszedelemes, mint régen. A pénz azonban nagy csábító. A vállalkozók a múlt század felében a világ minden fajtájából fogadtak fel munkásokat és a munka haladt. Igen sok kínai is dolgozott ott. Jól fizettek a vállalkozók, de nem sokáig élvezte egy-egy munkás a magas fizetést. A csatorna két partján csakhamar temetők keletkeztek; a régi munkások vándoroltak oda örökre megpihenni, hogy helyüket átadják az újonnan érkező csoportoknak. A vállalkozók nem kimélték a pénzt: a munka mégis lassan haladt.

Tamás: Melyik állam építette a csatornát?

Apa: Francia főkepezések adták össze a szükséges pénzt, francia mérnök állott a vállalat élén: Lesseps Ferdinánd. Ez a francia mérnök volt az, aki szigetet csinált Afrikából, ő vágta át a szuezi földszorosot és nyitotta meg az utat a Földközi tengerből a Vörös tengerbe, Biztak tehát Lesseps Ferdinándban. A munka még nem sikerült. Nem futotta a költség. A vezetők aztán olyan eszközöket vettek igénybe, melyek beleütköztek nemcsak a sziklákba, hanem a forvénnybe is. Óriási botrány tört ki. A munkát abba kellett hagyni. A drága gépek összezsúfolva raktárakba kerültek, a nedves, forró éghajlat pár hónap alatt félig-meddig tönkretette őket, a csatorna kiásott része eliszaposodott, a kiirtott őserdő és mocsár visszafoglalta a maga régi birtokát: a lázas munka helyén csend, elrozsdásodott gépek, besüppedt sírok maradtak. Évekig gondolni sem lehetett a munka folytatására. Csak a múlt század vége felé határozta el az Egyesült Államok országgyűlése, hogy végrehajtsa a nagyszerű művet. Bizottságot küldött ki, hogy ennek a döntése alapján határozhasson, hol vágja át a földszorosot. Két terv állott készen a megvalósításra. Folytatni lehetett volna a franciák munkáját, vagy feljebb északra vághatták volna át a szorosot. Az utóbbi tervet az támogatta, hogy a földszoros közepén tó volt. Kevesebb földet kellett volna

ásni, mert a tó vize beleesett volna a csatorna vonalába. Hosszas habozás után végre úgy döntöttek, hogy a franciák munkáját folytatják.

Tamás: Két kérdésem volna. Egymás után elmondom őket, mert félek, hogy elfelejtem valamelyiket. Először is azt szeretném tudni, megengedték-e a franciák, hogy az ő munkájuk eredményét felhasználják? Másodsor arra vagyok kíváncsi, hogy nem tiltakozotte az az állam az építés ellen, amelynek területén az építés folyt.

Apa: A franciáktól, illetőleg az akkori tulajdonosoktól pénzért megvették a jogot. Ezt hamarosan elintézték. A másik dolog nehezen ment, bár itt is sok pénzt kintl az Egyesült Államok országgyűlése. De a kis állam ellenállt, mert nem akarta, hogy idegen katonaság lépjen területére és idegen állam tulajdona legyen a csatorna. Ezt a kérdést is megoldották. Közép-Amerikában sok az olyan tábornok, akinek nincs foglalkozása. Néhány kisebb tartomány a csatorna vidékén függetlennek nyilvánította magát. A foglalkozás nélkül levő tábornok urak csapatokat szerveztek, hogy az új állam területét megvédelmezzék. Ne gondold, hogy véres harcok következtek. Az Egyesült Államok jogosan elismerték a kis köztársaságot, jószívűségből katonai segítségben is részesítették. Az új államocskák aztán hálából, de jó sok pénzért megengedte a földszoros átvágását. Az amerikai kereskedelem és ipar nyert legtöbbet vele. De katonai szempontból is nagyon fontos az Egyesült Államokra nézve a csatorna. Hadihajói pár nap alatt egyesülhetnek, míg azelőtt meg kellett váriamelyik flottájának Dél-Amerikát kerülni, ha a másikkal egyesülni akart.

(Budapest.)

**Jó az Isten, jót ad
hová kéne lennem,
ha őriző karja
Nem fedezne engem?**

Gyulai Pál.

**Cifra szónak ne figgy,
Ne is hallgass rája!
Az igaz érzésnek
Nincs cifra rubája.**

Pósa Lajos.

Muki kalandjai.

Irta: INCZE FRIGYES.

Muki származása.

Hogy ki, vagy mi volt Muki?... Majom. semmi egyéb. Két kiváló tulajdonsága volt: Mindig ott szeretett lenni, ahol nem volt szabad. Mindig azt szerette csinálni, amit mástól látott, azaz mindenkit utánozott, még pedig a lehető legtökéletesebben. Ebben a tulajdonságában utólérhetetlen volt. Tulajdonképpen művészvér csörgedezett ereiben. Szülei komédiások voltak. Kölyök korában került hozzánk; egyszerűen megszőkött a komédiás bódéból, ahol szülei mutogatták művészetüket. Ugy látszik, a kicsinek nem volt érzéke a művészethez, tán kedve sem a tanuláshoz. Mint gyermekek, gyakran kukucskáltunk be a bódé deszkái között, amint napközben a komédiás gyakoroltatta a majmokat. A kicsi ilyenkor meghuzódott egy szögletben és nem a legbarátságosabb arccal várta a gyakorlat végét. Nem lehetetlen, hogy rá is került a sor egyszer, de bizony ő kelmének nem tetszett parancsszóra ugrálni: jobbnak látta meglépni: s mivel elég közel volt hozzánk a bódé, átrándult a mi kertünkbe, ahol meg is maradt. Nagy kertünk volt, ott néhány napig gyümölcscsel élhetett titokban, buvóhely is akadt.

Alig egy hétre rá, hogy a komédiás elhurcolkodott, egy hűvös őszi reggelen a cseléd a kertben elnyulva találta meg. Ijedten szalad be, hogy aszongya: A kertben egy csodaszülött kicsi gyermek fekszik! Különös pólyába van burkolva s még különösebb főkötő a fején. Ugy látszik, mintha farka volna, olyan, mint a macskának — írta le nagy bőbeszédűséggel a cseléd — a lábai is, meg a kezei is olyan furcsák, nem mertem közel menni hozzá, pedig vagy alszik, vagy meghalt.

Nagy riadalom támadt a hirre. Egymás hegyén-hátán rohantunk ki: öcsém, aki öt éves volt — én, aki hét éves voltam és nővérem, aki a tizenhatodikban járt, hogy melyikünk lássa meg hamarabb a csodát. Én, amint megláttam, azonnal ráismertem, mert a bódé hasadékan át gyakran láttam abban a furcsa öltözetben, amelyben megtaláltuk s amelyet a cseléd pólyapárnának nézett. Piros (volt valamikor) takaró volt a hátán keresztül vetve, mely

egész testét befödte és a hideg ellen megvédte; piros sapka diszítette a fejét.

Mindjárt megállapítottuk, hogy csak el van alélva vagy a hidegtől, vagy az éhségtől. Apa kezdetben hallani sem akart arról, hogy bevigyük a szobába; mi azonban öcsémmel addig sirtunk, míg bele nem egyezett, hogy szállást adjunk ideiglenesen neki, de csak addig, amíg előbbi gazdája érte nem jön.

Bevittük tehát a meleg szobába, ahol lassan megelevenedett, enni-inni adtunk neki. Egy jó tágas és erős faladát szereztünk, lakásnak berendeztük, egy oldalon erős sodronyhálóval láttuk el. Ebbe helyeztük el, mert apa figyelmeztetett, hogy mihelyt teljesen feléled, menekülni próbál, kárt fog tenni, még meg is haraphat bennünket. Igaza volt, az első napokban sehogy sem akart velünk barátkozni, csak morgott és kapott a kezünkhöz, ha ennivalóval kínáltuk, folyton ugrott a láda oldalának, mindenképp szeretett volna tovább állni, de sodrony ketrecéből nem szabadulhatott ki. Lassan aztán hozzánk szokott, barátságot kötött velünk.

Apa mindent elkövetett, hogy előbbi gazdájához visszajuttassa, de sikertelenül. Mindnyájan, még mama is, örültünk neki, hogy nálunk maradt. Hej, ha sejtette volna mama, mennyi kellemetlenséget, ijedtséget, kárt okoz, de hogy türte volna meg a házban. Azonban ott ragadt nálunk és ott nőtt nagyra velünk és eltanult tőlünk minden csintalanságot, melyet aztán páratlan tökéletességre vitt.

(Folytatása következik.)

Vegyük el a csapást, mikép a jó napot,
S egymást ne hagyjuk el, ha asors elhagyott

Tompa Mihály.

*

A szegénynek drága kincs a hit,
Türni és remélni megtanít!

Arany János.

Elek nagyapó üzeni:

Oláh Imre, Oravica. A nyert könyvet újra megreklamáltam a kiadóbácsinál, remélem, már megkaptad. Szeretettel várom további leveleidet. **Csengeri Ferencz, Szilágyosmlyó.** Ugy látom, nem volt nagyon komoly a betegséged, s a szobafogságod is hamar letelt. Örvendek, hogy két kis öcséd is élvezettel hallgatja a Cimbora olvasmányait. Természetes, hogy veled együtt őket is szeretettel látom unokáim seregében. — **Beretzky András, Egresztő.** Amikor te a leveledet irtad, világszerte szépnek ígérkezett a tél, s lám, fekete karácsony, fekete ujesztendő köszöntött be minden felé. Hányan fagyoskodtak karácsony éjjelén Isten szabad ege alatt! S hány embernek lett sirja a piszkos úr! Bizony hálát adhatnak Istennek azok a kevesek, akiknek ünnepe nem zavarta meg az árvíz. A ravaszbiróról szóló történelektől már olvastam jobbat tőled, bár ez is figyelemreméltó. Öcsike Pesten van. — **Goldberger Klári és Gyurika, Margitta.** A kiadóbácsi pótolja a 28. számot. **Bucsy Babi és Ilke, Kolozsvár.** Világosan emlékszem, hogy válaszoltam leveledre, csak még akkor nem került sor a válaszra, amikor december 22-én kelt leveleteket irtátok. — **Bányász Hajnal, Nagysomkut.** Tetszik neked a Cimbora, csak az a kár szerinted, hogy egy héten csak egyszer jön, te pedig egy este kiolvasod. Már pedig nekem elég dolgom ad a hetenként megjelenő Cimbora szerkesztése is. Nem is volna jó, ha hetenként többször jelenne meg, mert félős, hogy akkor elhanyagolnák a tanulást. — **Wolf Herman.** Hát mégis megrendelte anyukád a Cimbora-t, mert megígérted, hogy ezentul mindig jól megtanulod a leckédet. Amint látom, a születésed napjára is sok szép ajándékot kaptál. Elvárom tőled, hogy ezt meghálálod kedves szüleidnek. Az adomád tulságosan ismerős, kevésbé ismerőst küldj. A létrarejtvényednek pedig az a baja, hogy tulságosan könnyen megfejthető. Nehezebbet eszelj ki. Arról, hogy hol kell a leveled most is megfelelkezniél. — **Markovits Illi, Szatmár.** Még sohasem jártál magyar iskolába, s most írod az első levelet nagyapónak Valóban, látszik az írásodon, hogy gyakorlatlan vagy a magyar írásban, de ezen könnyű segíteni: írjál minden héten levelet nagyapónak. **Homm Gusztáv, Kolozsvár.** Minden tantárgyból fizet volt a jegyed, s most már kifogástalan a leveled is, mert pontosan kellezted. Kíváncsi vagyok a festményedre s várom a leveledet. — **Csengeri Ferencz, Szilágyosmlyó.** Neked is nadsell gondolatod lámadt: ezentul levelezni fogsz nagyapóval, mert látod, hogy nagyapó azt szereti, ha unokái minél több levelet írnak neki. Én csakugyan azt szeretem és számon is tartom az ígéretedet. Szórejtvényed sorra kerül. Nagy részvétellel olvastam, hogy mennyi kárt okozott nektek az árvíz. — **Páska Judit, földalmás.** Hogyne volnék veled meglegedve, ha már olyan jó lészálakat tudsz sütni, hogy még a király is meg lenne velők elégedve. Alig hiszem, hogy az egyik leveledben felsorolt könyveket a Cimbora-ban hirdették volna, mert ezek a könyvek nagyoknak valók. Majd ráérsz elolvasni őket, úgy tiszteledő mulva. Örvendek, hogy levelezel Deák Tusival, mert a vele való levelezés bizonyosan hasznodra fog válni. — **Zsigmond Sárika, Calni.** Ha még mindig nem kaptad meg a könyvet, ennek igazán csak a

posta lehet az oka, de remélem, mire ezt az üzenetet olvasod eljutott hozzád a könyv. Anyukáéknak tolmácsold viszont jó kívánságaimat. — **Buzás Klárka, Bánffyújnyad.** Én igazán meg vagyok elégedve a a bizonyítványoddal, s remélem, meg volt elégedve a Jézuska is. Amikor ezt a levelet irtad, édesanyukád éppen sirt, s te kérdezted, hogy mi baja. Nem volt semmi egyéb baja édes anyukádnak, csak olvasta az Anghelescu bácsihoz intézett leveletemet. Köszönöm édesanyukádnak a sirását is meg az üdvözlését is, s tolmácsold ő neki is. Édesapukádnak is meleg üdvözlétemet. — **Szjenk Tusika, Brassó.** Bizony, rég nem irtál, de azért nem kell szégyelned magadat, mert a sok tanulással eléggé megmagyaráztad, hogy miért hallgatál oly sokáig. Remélem, a jövő nyáron is ellátogatsz hozzánk, s valóban szeretném, ha veled iskolatársaid is ellátogatnának s eljátszogatnának az én unokáimmal. Kedves szüleidnek tolmácsold viszont jó kívánságaimat. — **Gammer Dávid, Petrozsény.** Magam is sajnálom, hogy nem vettél részt a rajzpályázatban. Szívesen fogadom rajzaidat, s ha közölhetők, közölni is fogom. — **Czirják Ilonka, Csikszereda.** Intézkedtem, hogy Magyarok története c. könyvetem megküldjék neked. Az ut évi verset te irtad? — **Téglás Jucika, Kézdivásárhely.** Nem is szeretném, ha másként szóltanál, mint nagyapónak, s hiszem, hogy ezután szorgalmasan fogsz írni nekem. Hát Bözsike tud-e már írni? Ha tud, elvárom az ő leveleit is. — **Szántó János, Székelykeresztúr.** Nem haragszom, hogy rég nem irtál, mert te egy ke vagy a legszorgalmasabb levélíró unokáimnak, s remélem, az lesz ezután is. — **Jaeger Tesvérek, Székelykeresztúr.** Írtam a kiadóbácsinak, hogy nem kaptátok meg a 48. számban nyert könyvet. — **Aradi szórakozott unoka.** Aláírás nélkül kaptam rejtvény megfejtést egyik aradi unokámtól. Tájékozással jelzem, hogy a borítékon ez áll: Haza Fatermelő Részvénytársaság Aradi Üzemvezetősége. — **Tausch Brunó, Alvinc.** Hugodnak jár a Cimbora, de te is élvezettel olvasod, mint ahogy régen élvezettel olvastad a Jó Pajtást is. Rejtvényeid sorra kerülnek. — **Deák Piroka, Sepsiszentgyörgy.** Nagy gyönyörűséggel olvastam a leveledet, mert, úgy látom, hogy egészen a nyomába jársz a Tusika nénédnek, akitől megint oly szép levelet kaptam, hogy csak azért nem közlöm le a Cimbora-ban, mert rengeteg közlenivaló torlódtól össze az író bácsiktól és néniktől. A Tusika leveléből csak arra válaszolok, hogy bizony nem Budapestben, hanem Kisbaconban ünnepeltünk keftésben nagyanyókéval. A nagy árvíz miatt egyelőre elmaradt a budapesti utazásunk. — **Fischer Margit, Tasnád.** Azért is örülsz a Cimbora-nak, mert anyukád is a nagyapó meséit olvasta annakidején, s most te is olvashatod azokat. Nagy öröm ez nekem. Sok-sok ezer gyermek van már Erdélyben és mindenfelé a magyar lakta területen, akiknek a szülei az én meséimen nőttek fel. Sőt bizony akad már jó néhány nagymama is. Tolmácsold édesanyádnak meleg üdvözlétemet. — **Végh Vilke, Székelykocsárd.** Örömmel látlak unokáim seregében, várom további leveleidet. Nagyon sokszor jutok eszedbe s mindig úgy képzeled, mintha előttem állanék. És nagyon szeretnék megismerkedni nagyapóval, de azt írod, a szüleid nem vihetnek Kisbaconba, mert ott nincs ismerősök. Dehogy nincs! Hiszen máris ismer téged nagyapó. Látni látom, milyen jó meleg szívű gyermek

vagy. — **Bisztray Margit, Clucjiua.** Válaszoltam első leveledre is, eddig bizonyosan olvastad is a választ. Intézkedtem, hogy a Cimborát, amely eddig az apuka nevére járt, ezután a te nevedre küldjék. — **Antal Piroksa, Homoródbene.** Jól ismerem én a te édesapádat, sokszor és szeretettel gondolkodok reá. Leveledet továbbítottam a kiadóhivatalnak, légy nyugodt, rendszeren fogod kapni az újságot. Tolmácsold édesapádnak viszont jó kívánságomat. — **Szfeldl Anna, Dulkán.** Nemcsak nekem kívánsz te boldog új esztendő, de mindazoknak, akik a Cimborát adják, s gyönyörűséggel szereznek neked és olvasótársaidnak, s boldog új esztendőt kívánsz ez utóbbiaknak is. A te szíved igazán tele van szeretettel. Érzem a messzeségből is kicsi szívednek nagy melegségét. — **Kelemen Erzsébet, Aranyosgyéres.** Már egy éve jár neked a Cimborá, s csak most bátorkodál levélírássra, látván, hogy milyen szívesen válaszolok unokáim leveleire. Te is úgy jártál a Tamás érdeklődőkkel, mint sok olvasótársad: unalmadban olvastad el, azóta mindig elolvasod, s amint örömmel látom leveledből, rendszeren felolvassák az iskolában is, ahová szintén jár a Cimborá. Sorban leírod iskolatársaidnak a nevét, ami arra vall, hogy szereted az iskolatársaidat s az ők nevében is kívánsz nekem boldog új esztendőt, amit én viszont kívánok nekik. Ez a kívánság most különösen nem fölösleges, mert, amióta ezt a szép levelet írtad, gyászfeketé felleg borult Aranyosgyéres fölé. Szomoruan, igen szomoruan köszöntött be hozzátok az ujesztendő. — **Jakó Zsigmond, Agostonmajor, Biharmegye.** Az Én Könyvtáram minden füzetének ára: öt leu. Elő is fizethetsz rá, például tíz füzetre egyszerre, s akkor 50 leut kell küldened Nagyváradra. „Az Én Könyvtáram” kiadóhivatalának (Bul. Regele Ferdinand 7.) A rejtvényed jó, de, amint már többször üzentem, nevémmel kapcsolatos rejtvényt nem közlök. A rókadavasatol igen érdekesen írtad le. Még sohasem hallottam a vadászatnak erről a módjáról. De hát régi igazság: holtig tanul a jó pap. — **Dobránszky Gyula, Alsójár.** Intézkedtem, hogy mutatószámot küldjenek neked. — **Szentpétery testvérek, Szilágyosmlyó.** Nagy bánattal olvastam, hogy milyen nagy károkat okozt nálatok is az árvíz. Bizony szomorú karácsonyotok volt mindenképen, mert nem elég az árvíz, beteg voltál, s beteg volt valamennyi testvéred. Virsik Elemér címe: Malacky (Malacka.) Elég ennyi, így is megkapja a leveledet. A kiadóhivatalnak írtam, hogy még nem kaptátok meg a nyert könyvet. — **Kálló Vilma, Szilágyosmlyó.** Szomorú volt a te karácsonyod is, szomorú az egész családé, de örömmel látom leveledből, hogy már túl vagytok a veszélyen, mert szép hosszú levelet írsz nekem, s abban megismertetsz az egész családdal. Megkaptam a levelezőlapot is, s tolmácsold viszont üdvözlémet és jó kívánságomat az egész családnak. — **Pataky Pál, Buzásbocsárd.** Sok szép mindent hozott neked az anyáka, de te meg is érdemelted azt. A beszámolókat nem jelenhettek meg mind az elmúlt esztendőben, de azt hiszem, már olvastad a tiedet, sőt azt is, hogy az egyik rajzod meg fog jelenni a Cimborában. — **Csiky Kálmán, Alsócs-ernáton, Hódorszék-megye.** Igen, Öcsike is első gimnázista, mint te. Hogy milyen a bizonyítványa, azt még nem tudom, de remélem, éppen olyan jó mint a tied. — **Dunky Laci, Kolozsvár.** Bizony, nem egy, de

két esztendeje is van annak, hogy nem irtál nekem levelet, de hát fő, hogy jól végezted a negyedik elemít, s most is jó volt az értesítőd és sok mindent hozott neked az anyáka. A kiadóhivatal pótolja a 37., 46. és 50. számot. — **Gergényi Ferike, Kolozsvár.** Nagy boldogsággal olvastad az „Újság”-ban az Anghelescu bácsihoz intézett levelemet, meg azt, amelyet a szent estéről írtam az unokáknak. Vajha, meghallgatná Isten a kívánságodat. A keresztszövejtvényed jó, mielőbb sorra fog kerülni. — **Kliss Irma és Ida, Szék.** Nagy szeretettel írsz a dézsi zárdáról, ahol a kedves nővérek olyan jók a növendékekhez. Képzem, milyen boldog voltál otthon is a karácsony ünnepén, amikor körülvettek apró testvéreid, s elhalmoztak apró kérdésekkel. Idukának mondd meg: irtam a kiadóhivatalnak, hogy Tókmag Öfelségétől türelmetlenül várja a könyvet, kedves szüleidnek pedig tolmácsold viszont üdvözlémet. — **Pályi János, Cosonc.** Nem a csehszlovák gyermekek iránt érdeklődtem, hanem a csehszlovákiai magyar gyermekek iránt s szomoruan olvastam leveledből, hogy közülök sokan nincsenek jól, mert a szüleik szegények és sokat fáznak ebben a nagy hidegben. Emiatt a nagy hideg miatt egy hétig nem is jártatok iskolába. Kedves szüleidnek és Dorkó néninek tolmácsold meleg üdvözlémet. A rejtvényeid sorra kerülnek. — **Fritsch Ferencz, Kolozsvár.** A bizonyítványoddal igen meg vagyok elégedve. Ennél jobbat egyelőre nem is igen szerezhettél, minthogy most román iskolába jársz. A rejtvényed, ha azt írtam annakidején, bizonyosan sorra kerül. — **Benedek Edith, Bucuresst.** Meghallgattad a kolozsvári színészeket, akik Bucuresstiben játszottak, s különösen nagyon-nagyon megszeretted Poór Lili néni, éppen mint nagyapókat és irtál is neki Kolozsvárra. Légy nyugodt, azért nem fog megharagudni Lili néni, sőt ellenkezőleg nagyon fog örülni. Hogy mit hozott nekem a Jézuska? Sok-sok levelet a gyermekektől és szülőktől, tele minden levél szeretettel és hálával. Ennél szebb karácsonyi ajándék képzelhető-e? — **Juhász Mikl, Arad.** Igen kellemesen télt az időzők Szóvátán, aztán jött a sok tanulás s még a vakáció is biztatnak kedves szüleid a tanulásra. Ezzel magyarázod, hogy oly rég nem irtál. Én meg csökkönyösen állítom, [mert nagyon csökkönyös ember ám] hogy helyes időbeosztással mindenre jut idő, még a levélírássra is. — **Buck Vera, Nagylak.** Ha már úgy tudsz írni mint ahogy a nevedet leírtad, bátran írhatod levelet, édes kis első elemista unokám! **Katona Ilus, Nagyszalonta.** Nemcsak megtejtést, levelet is várok tőled. — **Schwarz Ferike, Tasnád.** Leírhatatlan örömmel olvastad az üzenetemet, mert javadra válik, amit üzentem neked. Az én örömem is leírhatatlan, mert látom, hogy hálás szívé gyermek vagy. A Cimborát tovább fogja küldeni a kiadóhivatal. — **Szilvassy Károly, Szinéváralfa.** Annak igen örvendek, hogy Sonn Imrében olyan hü barátot találtál. A te eseted is bizonyítja, hogy jó uton járok, amikor tanácsolom unokáimnak, hogy levelezzenek egymással. Csudálom, hogy Imre barátod nem kapta meg a levelemet, mert én kivételesen írtam neki, minthogy az ő levelére az újságban nem válaszolhattam. — **Weinberger Gábor, Petrozsény.** „Ismeretlen” unokának írod magadat, de tőled függ, hogy ismerőssé, mégpedig kedves ismerőssé légy.

A december havi rejtvények megfejtése

49. szám: Befüretvény: Özönvíz. Létrarejtvény: Szeressétek a Cimborát. Pótlórejtvény: Galamb. Találós kérdés: Hó és Nap. Versesrejtvény: Alma. Névrejtvény: Szeged.

50. szám: Keresztsszórejtvény: Vízszintesen: Cukor, rák, ad, fa, bus, rét, ás, ma, lép, kosár. Függőlegesen: kabát, dus, ur, pá, fém, patak, kár, ló, kés, ok. Szélmalomrejtvény: Ki korán kell, aranyat lel. Pontrejtvény:

a
ra
ara
para
ipara

51.—52. szám: Számrejtvény: Addig üsd a vasat, amíg tüzes. Csigarejtvény: Kis lak áll a nagy Duna mentében. Versesrejtvény: Dobsina. Névrejtvény: Bálványosvár. Sakkrejtvény: Minden percet jól használj, mert az idő gyorsan eljár. Ellentétes-rejtvény: Petőfi Sándor.

Megfejtettek:

Király Lili és Évi, Ujhelyi Testvérek, Földes Imre és László, Peltzer Márta, Mikola Ilonka, Gámán Zoltán és Ella, Tóth Károly, Radó Mária és Klára, Wolf Herman, Kovách Piroska, Schenk Dezső és Katona Béla, Labud Anti és Józsi, Fodor László, Schiller Józsi, Fritsch Ferencz, Markovits Edith, Janovits Lili, Semlyén Judith, Beretzky András, Szondy Gyurika, Bogáthy Vilma, Dávid Elza, és Gizi, Babcsák Iluka, Ébert Hajnalka, Kovács Mária, Török Pál, Páska Judith, Dominits Mimi, Gellért Pista, Paál fiúk, Heysol Ilonka, Weiler Antónia, Bary Böske, Lovász Jolánka, Ruff György, Szentpétery János, Inyó, Dóci, Kovács Gézuka, Ladányi Tibor, Benkő Duci és Bubi, Roska Piroska, Benedek Edith, Szántó Lili és Józsi, Varga János, Foltinek Ádám és Nóra, Gergényi Ferencz, Weisz Kató, Hirsch Erzsébet, Éliász Elza, Merk Bözsi, Kálló Vilma, Asztalos Vilike, Kiss Gyurka, Szőke Juci, Quittner Lili, Libiczek Adél, Blatt Mariska, Bárdos Józsi, Benczik Zsiga, Onofray Nusí, Tátyay György, Tausch Mária, Király Lili és Évi, Gede István, Ébert Hajnalka, Kristóf Böske, Oláh Imre, Csengeri Ferencz, Halász Sándor, Illés Imre, Aradi szórakozott unoka, Asztalos Judith, Szántó János, Téglás Jucika és Bözsike, Czirják Ilonka és Lackó, Jaeger Testvérek, Gede István, Hammer Dávid, Foltinek Ádám és Nóra,

Zsigmond Sárika, Markovits Lili, Wolf Herman, Bányász Hajnal, Bucsy Babi és Ilke, Goldberger Klári, Mikola Ilonka, Gergely Győző, Debitzky Mihály, Szántó János, Benedek Edith, Pályi János, Szentpétery Testvérek, Scheidl Anna, Pataky Pál, Végh Vilike, Fischer Margit, Tausch Brunó, Ébert Hajnalka, Virsik Elemér, Gámán Ella és Zolti, Judovics Miklós, Dominits László, Bányász Hajnal, Máthé Margit és Gonosz Pista, Dávid Géza és Gizi, Buck Vera, Katona Ilus, Gergényi Ferencz, Kálló Vilma, Csiky Kálmán, Eiben Erzsé, Főris Béla, Halmágyi Misu, Rottmann Lili, Berger Zsófi, Geiger Ilona, Györfi Margit, Mogorán Pál, Szász Jucika, Jakobovits Éva és Sára, Muzsnay Gabika, Czirják Ilonka és Lackó, Viola Anna, Eissen Elek, Babcsák Iluska, Frank Margitka, Ruff István és Károly, Kohn Zsuzsika, Láng Endre, Teperczér Irénke, Bálint Jucika, Papp László, Tima Endre és Ilonka, Papp Árpád, Sándor Erzsike, Zsifkovits György, Buck Vera, Szentkirályi Sárika, Boér Béla, Zakariás Judit, Fried Ilonka, György Magdus, Szalay Zsuzsa, Szalay Judit, Fodor László, Gréb Tibor, Rosmann Sándor, Szőke Juci, Henrik Jolán, Lázár Ilonka, Fritsch Ferencz, Hirsch Erzsébet, Horváth Sárika.

A megfejtők között 16 könyvet sorsoltunk ki. Tökmag Öfelsége Elek nagyapó kalapjából a következők nevét húzta ki: Földes Imre és László, Szatmár; Rosmann Sándor, Székelyszentmihály; Schiller Józsi, Kovászna; Szántó Lili és Józsi, Nagyvárad; Ruff György, Tasnád; Weiler Antónia, Petrozsény; Török Pál, Kolozsvár; Gréb Tibor, Zalatna; Téglás Jucika és Bözsike, Kézdivásárhely; Schenk Tusika, Brassó; Tamás Ancika, Szent-Anna; Eiben Erzsike, Alvincz; Gergely Győző, Vízakna; Pályi János Losonc; Buck Vera, Nagylak; Illés Imre, Debreczen.

ELKÉPZELNI SE LEHET szebb, jobb és olcsóbb könyveket a Hoffmann Ferenc ifjúsági regényeinél. A MINERVA Irodalmi és Nyomdai Műintézet Rt.-nál (Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria 1.) ezekből a következők kaphatók darabonként 50 leierért:

1. Közdelmek.	5. A Jóság diadala.
2. A tél birodalmában.	6. Frigyes és D. cl.
3. Viszontagságok a tengeren	7. Ehrlich Jakab.
4. A talizmán.	8. Nehéz idők.

Posta útján is megrendelhetők a pénz előzeles be-
küldése mellett vagy utánvétellel.

Laptulajdonos: Szabadsajtó-könyvnyomda és Lapkiadó Rt.
Felelős szerkesztő: Dénes Sándor